

12.Výtvarnícke snemovanie- Spôsoby prezentácie slovenského vojvodinského výtvarníctva, 18.12.2021

Slovo o Viere Fajndovičovej-Súdiovej /1948-2021/

Umenie je to, do čoho zapadá svet. Náš svet sa vmestil i do malieb Viery Fajndovičovej-Súdiovej. Ony, tie maľby sú veľké, lebo sugerujú nejak i náš život, náš menšinový weltschmerz... Umenie je to, do čoho sa vmestí svet a všetko, čo v živote zažil ten, kto je umeniu vystavený, poslucháč, divák, čitateľ.

A ona, Viera Fajndovičová-Súdiová o nás vedela! Keby nebolo umenia, i jej umenia, nemali by sme vedomie o plynutí času. Umenie je prvým a najdôležitejším predpokladom možnej histórie národa, či rodiny. Bez umenia je čas nehistorický. A keď vetu poviem Miljenkom Jergovičom, tak to je gnóma! A umelkyňa - formovala výtvarnícku históriu. S genofondom zdedeným od impresionističky, krajinkárky Anny Mál'achovej-Fajndovičovej. A potom životnou voľbou majstra, draka, magického realistu Milana Súdiho a ich cítením sveta a scenériou, v ktorej žili. Vedela, že umenie poľudšťuje. Práve tak ako bolesť a krása. A keď vetu poviem Miroslavom Válkom, tak to je gnóma! Len ľahostajnosť nepotrebuje poéziu a nepotrebuje výtvarno. A Viera Fajndovičová-Súdiová nebola ľahostajná. Preto je ona mojou témou. V auguste tohto roku sa presťahovala do večného kozmického krásna. A už tam, nadrealizovane, bola bývala. V tých dimenziách vyššej múdrosti a vyššieho krásna! V tom zlepšovaní si osobných aurí a kariem senzibilov. Nebolo logicky, keď mohlo byť tak precízne magicky! Ona je mojou témou, a záujmovou sférou, pretože spôsob, akým prezentovala jej výtvarníctvo – bol celkom plastický! Nevystavovala nadmieru. Pri afirmovaní sa – pri začiatkoch - v Belehrade a potom pravidelne na každom Bienále slovenských akademických výtvarníkov. Pri prvom Bienále roku 1991, pri

prvom stretnutí s umelkyňou, som v jej surrealistických maľbách medzi zidealizovanými podobizňami dievčín objavila – jej autoportrét – a videla som ju i v priestore - transformovanú a stelesnenú, takú skvostne živú, extravagantnú, až excentrickú. A zistila som, taká mladá, že fakt je subtilná, jemnocitná a chatrná hranica medzi tým, čo žiješ a medzi snami o tom, čo by si mal žiť a kruté a relativizované zistenie, že (ne)žiješ – žiješ snami. A voľba a okolnosti su lotéria. Retrospektívnou výstavou Viery Fajndovičovej-Súdiovej - 7.augusta v roku 1998, pri príležitosti jej abrahámovín, Galéria Zuzky Medved'ovej – svietila! Jej futuristickými a imaginárnymi princeznami, kozmickými námetmi, alegorickými a apokalyptickými víziami lesov, prírody – jej záujmom o osud človeka, ako sa vyjadrila výtvarnícka kritika. Zasa to bola prezentácia dvojrozmerná.

„Selfprezentácia“ reálna a nereálna - alegoricky snúbená v jednom zobrazení. S húževnatým zacielením hýrila a hmýrila, mihla sa tajovpľne, duchovpľe, zvodne. Žila v maľbách a tu, ako žena hľadala záchranu. A v živote princeznej je magickosť zdanlivá a éterická. Milovala som jej nonšalanciu, jej vedomie o sebe, jej záblesk írečitosti, jej absenciu od falošných konvencií, zachodených a zakonzervovaných malomeštiackych ulít, vyšinutú svojskosť a trvanie na nej, ako i jej Milana Súdiho, toho večného šibala, boli pre mňa sviatok a ním zostávajú.

Poslednýkrát svoje výtvarno - a teda seba prezentovala na 12. Bienále slovenských výtvarníkov v Srbsku, roku 2013. A poslednýkrát jej výtvarno patrónsky odprezentoval autor výstavy Vladimír Valentík 7. novembra 2018 v Ústave pre kultúru vojvodinských Slovákov, pri príležitosti jej 70.narodenín, už za jej objektívnej neprítomnosti.

Viera Fajndovičová-Súdiová bola kráčajúca, pulzujúca maľba. A nepotrebovala výstavu, aby sa odprezentovala. Pozná to i redaktorka Jarmila Labátová-Štrbová, s ktorou sme vyrastali pri autorke a správne ju pociťovali. V dnešnom

neofeudalizme, civilizácii podívanéj a imbecilizovaných nezáujmov o umenie, naša úloha je zachraňovať tiene našich zaslúžilých (ne)božtíkov. Netreba sa ustarosťovať - my dve zachraňujeme tieň Viery Fajndovičovej-Súdiovej. Nielen tým, že táto magická princezná zdobí ústredné miesto jej obývačky! Lež povedaným, a tým, že svojou mágiou v nás vzbudzuje sebaúctu. A tej nám je treba! A s ňou spolu sa vymykáme komfortnej zóne, rútime sa do neznáma, v ktorom sa cítime neisto, aby sme mohli skúmať a pátrať, oduševňovať sa a žiť v tomto dnešku – vyklbenom - dokonca, aj pre princezné.

Annamária Boldocká-Grbičová